

ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจ
ในการปฏิบัติงานครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1
Relationship Between Emotional Intelligence of Administrators and
Teacher Performance Motivation in Chaiyaphum Primary
Educational Service Area Office

ศิริินทร์ หนูช่างเผือก¹ และ เพียงแข ภูผายาง²

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ^{1,2}

Sirin noochangphueak¹ and Piangkae Poophayang²

Chaiyaphum Rajabhat University^{1,2}

Corresponding Author, E-mail: miss.sirin.1991@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan แล้วทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi stage random sampling) จำนวน 473 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาใน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไป

---

* ได้รับบทความ: 22 เมษายน 2565; แก้ไขบทความ: 27 กันยายน 2565; ตอปรับตีพิมพ์: 29 กันยายน 2565

วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์ 245
ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2565

หาน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเอง ด้านการควบคุมอารมณ์ตนเอง ด้านการตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง 2) ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัยจูงใจ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความเจริญก้าวหน้า ความรับผิดชอบของครูและลักษณะของงาน ด้านปัจจัยค้ำจุน ความสัมพันธ์กับผู้อื่น การปกครองบังคับบัญชาของผู้บริหารและนโยบายการบริหารงาน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต1 โดยภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก ($r_{xy} = .711$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ความฉลาดทางอารมณ์; แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน; การบริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to study 1) Emotional Intelligence Levels of School Administrators, 2) the level of motivation for the performance of teachers in schools, and 3) Relationship between emotional intelligence of school administrators and teachers' performance motivation in schools in Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office. This is a survey study by using a quantitative research methodology. The sample group used in this research was 473 teachers and administrators who work in school in the Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office from using the ready-made tables of Krejcie and Morgan then multi stage random sampling. The research instrument was a 5-rating scale questionnaire. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean, and Pearson's product moment correlation coefficient.

The results of the research found that 1)The opinions of school administrators and teachers about the emotional intelligence of school administrators for overall and every aspect was at a high level, sorted in descending order self-motivation Self-Management of Self-Awareness 2)The opinions of the administrators and teachers On the performance motivation of teachers in school for motivation factor overall and every aspect was at a high overall aspect was at a progress, responsibility, nature of work . The maintenance or hygiene factors overall every aspect was at a high overall and

every aspect was at a relationship with others, supervision of company policy and administration. 3)The Relationship between emotional intelligence of administrators and teacher performance motivation in schools in Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office Overall and each aspect had a positive correlation at a high level $r_{xy} = .711$ and a statistically significant positive correlation at the .01 level.

Keywords: Emotional intelligence; Performance motivation; School Administration

บทนำ

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารงานในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป้าหมายหลักของการพัฒนาการศึกษา คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข ดังนั้นเพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันในการบริหารงานต่อผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ ในการดำเนินชีวิตอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข ปัจจัยที่ทำให้คนเราประสบความสำเร็จ คือ ปัจจัยทางด้านอารมณ์ การควบคุมอารมณ์ของตนเองและแสดงออกอย่างเหมาะสม จะทำให้บุคคลมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นและสามารถร่วมงานกับผู้อื่นได้ (กรมสุขภาพจิต, 2543)

ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถในการตระหนักถึงความรู้สึกตนเองและความรู้สึกของผู้อื่นจนสามารถบริหารจัดการอารมณ์ของตนเอง เพื่อเป็นแรงจูงใจในการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นได้อย่างประสบความสำเร็จ (Goleman, 1995) บุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง (Emotional Intelligence) มักจะบรรลุความสำเร็จ จึงทำให้ผู้บริหารต้นตัวที่จะพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์มากขึ้น (สุรียพร รุ่งกำจัด, 2557) คนที่จะประสบความสำเร็จนั้น ต้องมุ่งความสำเร็จของงานและต้องสามารถสนองความต้องการที่เรียกว่าแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ด้วย ผู้บริหารสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองพร้อมทั้งสามารถ สร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคมได้ (ตะวัน คงทะวัน, 2559) ความฉลาดทางอารมณ์ คือ ความสามารถของบุคคลเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น บริหารจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม มีทักษะทางสังคม ในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบุคคลอื่น ทำให้ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จในชีวิต (กนกพร โพธิมณี, 2562)

ในการบริหารงานของบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นจะต้องทำให้บุคลากรในองค์กรเกิดความรู้สึกต้องการปฏิบัติหน้าที่ และอุทิศตนเพื่อผลสำเร็จของงานอย่างแท้จริง การบริหารจัดการงานให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้บริหารจะต้องสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา

วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น 247 ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2565

เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการทุ่มเทแรงใจแรงกายในการทำงานความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานและความพึงพอใจจะถูกเชื่อมโยงด้วยรางวัล ผลตอบแทน หรือคำชม อันเป็นผลทำให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ (กชพรพรรณ สุทธิทธิรัฐพงศ, 2562) เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริหารในการวางแผนการบริหารงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้นให้ตอบรับกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ต้องสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเพื่อความสำเร็จขององค์กรอย่างยั่งยืนและรวมถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของครู (อิสริยา รัฐกิจวิจารณ์ ณ นคร, 2557) การกำหนดสิ่งจูงใจหรือเป้าหมายสำหรับการจูงใจให้บุคลากรทำงานได้ตามความต้องการขององค์กรการสร้างแรงจูงใจสามารถนำมาใช้ในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมาย และเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงสุดต่อองค์กรนั้น ตามทฤษฎีการจูงใจของเฮอริชเบิร์ก ประกอบด้วย 2 ปัจจัยพื้นฐานสำคัญ คือ ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้บุคลากรทุ่มเทความสามารถ และความพยายามทำงานให้ดีที่สุด และปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่ป้องกันและลดความรู้สึกไม่พอใจในการทำงานของบุคลากร ถ้าไม่มีปัจจัยดังกล่าว อาจทำให้บุคลากรในองค์กรเกิดความรู้สึกไม่พอใจในการทำงานประกอบด้วย เงินเดือนความสัมพันธ์ฉันมิตร การมีชีวิตส่วนตัวที่ดี ความสัมพันธ์แวดล้อมอื่น ๆ และความมั่นคงปลอดภัย (นิติพล ภูตะโชติ, 2556)

จากที่กล่าวมาข้างต้น การที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจะปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรนั้น ผู้บริหารจะต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) ซึ่งเป็นทักษะเฉพาะตนที่สามารถสร้างขึ้นและพัฒนาได้ด้วยตนเอง รวมทั้งการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูให้มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยเกิดความสนใจว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูประสบความสำเร็จในด้านการบริหารและมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
2. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งสิ้น 2,191 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ปีการศึกษา 2564 ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 473 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของ Likert แบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนได้ค่า IOC มีค่า 1.00 ทุกข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่า .485-.782 และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ .511-.791 พร้อมทั้งมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ .971 และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เท่ากับ .981

4. การเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

4.1 ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในการวิจัยไปยังสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 เพื่อขออนุญาตใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

4.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยไปยังสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พร้อมด้วยแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครู พร้อมด้วยซองเปล่าติดแสตมป์جاهหน้าซองถึงผู้วิจัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์

4.3 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานเก็บข้อมูลด้วยตนเองระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2564 ถึงเดือนมกราคม 2565 และนำมาจัดระเบียบข้อมูลเพื่อลงรหัสในแบบสอบถาม

วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น 249
ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2565

5. การวิเคราะห์ข้อมูล นำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ซึ่งเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน โดยการหาเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติจากนั้นมาแปลผลตามเกณฑ์

5.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่

ด้านสร้างแรงจูงใจตนเอง ด้านการควบคุมอารมณ์ตนเอง และด้านการตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง

2. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านปัจจัยจูงใจรองลงมาได้แก่ ด้านปัจจัยค้ำจุน ซึ่งมีรายละเอียดเป็นรายด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านปัจจัยจูงใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความเจริญก้าวหน้า และ ความรับผิดชอบของครู รองลงมา ลักษณะของงาน และความสำเร็จในการทำงาน

2.2 ด้านปัจจัยค้ำจุน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความสัมพันธ์กับผู้อื่น รองลงมา การปกครองบังคับบัญชาของผู้บริหาร และ นโยบายการบริหารงาน

3. การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก ($r_{xy} = .711$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพิจารณาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนรายด้าน พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้

ด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการควบคุมอารมณ์ตนเองกับปัจจัยจิตใจ รองลงมา คือ ด้านการควบคุมอารมณ์ตนเอง กับปัจจัยค้ำจุน และด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ด้านการมีทักษะทางสังคมกับปัจจัยค้ำจุน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสร้างแรงจูงใจตนเอง ด้านการควบคุมอารมณ์ตนเอง ด้านการตระหนักรู้ ในอารมณ์ตนเอง ด้านการมีทักษะทางสังคม และด้านการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ที่เข้ามาในตำแหน่งนี้ เพราะมีแรงจูงใจเป็นพลังผลักดัน เป็นผลจากความต้องการภายในของตัวบุคคล เป็นพลังกระตุ้นให้บุคคลอยากทำงาน เป็นปัจจัยให้บุคคลพยายามทำงานให้เจริญก้าวหน้า ครูส่วนใหญ่ จึงเห็นว่าแรงจูงใจมีความสำคัญที่สุด ของคนเป็นผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรวรรณ ชูมี (2561) พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สุรีย์พร รุ่งกำจัด (2556) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับดำเนินงานด้านบุคคลของสถานศึกษาอำเภอองครักษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก พบว่าระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับดำเนินงานด้านบุคคลของสถานศึกษาอำเภอองครักษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก โดยรวมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ ธิติรัตน์ รัตมี (2556) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์กับการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่าระดับความฉลาดทางอารมณ์กับการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่าการบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการจัดกิจกรรมทั้งหมดของบุคลากร เพื่อพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ความสำเร็จของการบริหารงานขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารงาน หากผู้บริหารสถานศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์ก็จะประสบผลสำเร็จ

2. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านปัจจัยจิตใจ รองลงมาได้แก่ ด้านปัจจัยค้ำจุน ซึ่งมีรายละเอียดเป็นรายด้านได้ดังนี้ ด้านปัจจัยจิตใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น 251
ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2565

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความเจริญก้าวหน้าและความรับผิดชอบของครู รองลงมา ได้แก่ ลักษณะของงาน ความสำเร็จในการทำงาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การได้รับการยอมรับนับถือ ด้านปัจจัยค้ำจุน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความสัมพันธ์กับผู้อื่น รองลงมา ได้แก่ การปกครองบังคับบัญชาของผู้บริหาร นโยบาย และการบริหารงาน สภาพการทำงานในโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ เงินเดือน สอดคล้องกับงานวิจัย นารินทิพย์ สิงห์ฮอย (2563) ได้ศึกษาเรื่องการจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 พบว่า การจูงใจในการปฏิบัติงานของครู อยู่ระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุคนางค์ อารยพัฒน์มงคล (2561) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการทำงานของครูในมิติด้านปัจจัยจูงใจ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากครูมีการทำงานที่มีการวางแผนการลงมือปฏิบัติ ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงได้ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับ สอดคล้องกับการศึกษาของ จิรปริยา แผ่นสุวรรณ (2556) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สถานศึกษาประถมศึกษาอำเภอแก้งสนามนาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาประถมศึกษาอำเภอแก้งสนามนาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานสถานศึกษาประถมศึกษาอำเภอแก้งสนามนาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 6 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสถานศึกษาประถมศึกษาอำเภอแก้งสนามนาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 6

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนรายด้าน พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการควบคุมอารมณ์ตนเองกับด้านปัจจัยจูงใจ รองลงมาได้แก่ ด้านการควบคุมอารมณ์ตนเองกับด้านปัจจัยค้ำจุน และด้านการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นกับด้านปัจจัยค้ำจุน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิราภรณ์ ฉะนะหมอก (2562) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู

ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 : ตามทัศนะของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง และสอดคล้องกับปณิธาน วลาบุรณ์ (2559) ได้ทำการศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับแรงจูงใจในการทำงานของครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17

จากการศึกษา พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์กับแรงจูงใจในการทำงานของครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดจันทบุรีมีความสัมพันธ์ทางบวกโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของครูผู้สอนมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงานของครูผู้สอนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความต้องการสัมพันธ์ ความต้องการ ความเจริญก้าวหน้า และความต้องการดำรงชีวิต ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น มีเฉลี่ยอยู่ในลำดับท้ายสุด โดยผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถฟังความสามารถในความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย ดังนั้นควรพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น โดยการจัดการอบรมเชิงสัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาคน

1.2 เนื่องจากผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดควรมีการจัดทำแนวทาง เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานตามแนวทางได้อย่างเต็มกำลังความรู้ ความสามารถและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายในการจัดการศึกษายิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถพัฒนาสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำของผู้บริหารด้านอื่นๆ กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 1

องค์ความรู้ใหม่

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นทักษะเฉพาะตนที่สามารถสร้างขึ้นและพัฒนาได้ด้วยตนเอง ผู้บริหารจะต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ในการบริหารงานจึงจะประสบผลสำเร็จ คือ ด้านสร้างแรงจูงใจตนเอง ด้านการควบคุมอารมณ์ตนเอง ด้านการตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง ด้านการมีทักษะทางสังคม และด้านการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น

2. การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานครูผู้สอนจะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย และเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงสุดต่อองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างขวัญและกำลังใจให้ครู ได้แก่ ปัจจัยจูงใจ ด้านความเจริญก้าวหน้า ความรับผิดชอบของครู ลักษณะของงาน ปัจจัยค้ำจุน ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นการปกครองบังคับบัญชาของผู้บริหาร และนโยบายการบริหารงาน เพื่อครูจะอุทิศตนทุ่มเททำงานด้วยความเต็มใจและมีความสุข

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์จะส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานครู เพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและอย่างมีความสุข

เอกสารอ้างอิง

กขพรพรรณ สุทธิหิรัญพงศ. (2562). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา. (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

กนกพร โพธิมณี. (2562). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

กรมสุขภาพจิต. (2546). อีคิวความฉลาดทางอารมณ์. (พิมพ์ครั้งที่ 5). นนทบุรี: โรงพิมพ์ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย.

นิติพล ภูตะโชติ. (2556). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธิดารัตน์ รัตมี. (2556) ความฉลาดทางอารมณ์กับการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ธีราภรณ์ ธีระหมอก. (2562). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 : ตามทัศนะของครู. (การประชุมวิชาการระดับชาตินครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).
- นรินทิพย์ สิงห์ออย. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ตะวัน คงตะวัน. (2559). การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในอำเภอเกาะสมุย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. (การค้นคว้าอิสระหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต). สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ปณิตทัต วลาบุรณ์ และคณะ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับแรงจูงใจในการทำงานของครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 10(2), 22-23
- สุคนางค์ อารยพัฒน์มงคล. (2561). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สุรีย์พร รุ่งจำกัถ. (2557). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานด้านบุคคลของสถานศึกษา อำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อิสริยา รัชกิจวิจารณ์ ณ นคร. (2557). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุไรวรรณ ชูมี. (2561). การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- Herzberg, F. Bernard, M. & Snyderman, B. (1959). *The Motivation to Work*. New York: John Willey & Sons.

Goleman, D. (1995). Emotional Intelligence. New York: Bantam Books

Goleman, D. (1998). Working with emotional intelligence. New York: Bantam Books.